

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Łucja Oleksy-Miszczyk
Protokolant:	Karolina Piłula

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko A. B. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. umowę darowizny z dnia 25 stycznia 2013 roku, sporządzoną przez notariusza B. W. w Kancelarii Notarialnej w K. (Repertorium A numer (...)), zawartą pomiędzy dłużnikiem powódki J. B. (1), a pozwaną A. B. (1), na podstawie której to umowy pozwana nabyła własność nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) opisaney w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie, nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) opisaney w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie, udział 1/3 we własności nieruchomości położonej w O. opisaney w księdze wieczystej KW (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie oraz udział 1/2 we własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony przy ul. (...) opisany w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Gliwicach wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej – w zakresie przysługującej powódce w stosunku do dłużnika J. B. (1) wierzytelności w kwocie 593.955,26 (pięćset dziewięćdziesiąt trzy tysiące dziewięćset pięćdziesiąt pięć i 26/100) złotych, wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla wydanego w dniu 31 maja 2012 roku w sprawie II Nc 113/12 Sądu Okręgowego w Katowicach;

2. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. umowę o częściowy podział majątku wspólnego z dnia 25 stycznia 2013 roku, sporządzoną przez notariusza B. W. w Kancelarii Notarialnej w K. (Repertorium A numer (...)), zawartą pomiędzy dłużnikiem powódki J. B. (1), a pozwaną A. B. (1), na podstawie której to umowy pozwana nabyła prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w M. przy ul. (...) wraz z prawem własności posadowionego na nieruchomości budynku objęte księgą wieczystą (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie, udział wynoszący 9/50 w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w M. przy ul. (...) opisaney w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie, własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w G. przy ul. (...) opisany w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Gliwicach wraz z odpowiednim udziałem w nieruchomości wspólnej – w zakresie przysługującej powódce w stosunku do dłużnika J. B. (1) wierzytelności w kwocie 593.955,26 (pięćset dziewięćdziesiąt trzy tysiące dziewięćset pięćdziesiąt pięć i 26/100) złotych, wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla wydanego w dniu 31 maja 2012 roku w sprawie II Nc 113/12 Sądu Okręgowego w Katowicach;

3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 36.915 (trzydzieści sześć tysięcy dziewięćset piętnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt I C 99/14

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z o.o. w K. wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny zawartej w dniu 25 stycznia 2013r. pomiędzy J. B. (1), a pozwaną A. B. (1) oraz umowy o częściowy podział majątku wspólnego zawartej w dniu 25 stycznia 2013r. pomiędzy J. B. (1), a A. B. (1), które to umowy zawarte zostały z pokrzywdzeniem powódki jako wierzycielki J. B. (1) na kwotę 593.955,26 zł, która to wierzytelność wynika z nakazu zapłaty z weksla wydanego przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie II Nc 113/12. Jednocześnie powódka wносиła o zasądzenie kosztów procesu i kosztów postępowań zabezpieczających, które toczyły się przed Sądem Okręgowym w Gliwicach w sprawach I Co 46/14, I Co 47/14 i I Co 48/14. W uzasadnieniu powódka podała, że w dniu 23 listopada 2009r. została zawarta umowa pomiędzy powódką, a (...) Spółka z o.o., na mocy której powódka została zobowiązana do nabywania towarów na zlecenie (...) Spółka z o.o. i ich odsprzedaży na rzecz (...) Spółka z o.o. za wskazaną w umowie cenę. E. nie wywiązała się z umowy i sprawę przekazano na drogę postępowania sądowego. Powódka uzyskała w dniu 31 maja 2012r. nakaz zapłaty przeciwko J. B. (1), a obecna wysokość wierzytelności wynikającej z nakazu wynosi 593.955,26 zł. Postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie nakazu wobec dłużnika J. B. (1) okazało się bezskuteczne. W dniu 25 stycznia 2013r. dłużnik zawarł z pozwaną dwie umowy w formie aktu notarialnego, a mianowicie umowę darowizny i umowę częściowego podziału majątku wspólnego, na mocy których to umów pozwana nabyła własność nieruchomości należących do dłużnika i wyłączną własność nieruchomości, które dotychczas były współwłasnością pozwanej i dłużnika. Powódka wywodziła, że w chwili zawierania w/w umów dłużnik miał świadomość wierzytelności przysługującej powódkce przeciwko niemu i działał w zamiarze pokrzywdzenia powódki.

Pozwana w odpowiedzi na pozew (k. 124) wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Przyznała, iż powódkę i (...) Spółkę z o.o. łączyły stosunki handlowe, a także przyznała fakt wydania opisanego w pozwie nakazu zapłaty, wskazując, że został on wydany na podstawie weksla podpisanego przez J. B. (1) celem zabezpieczenia roszczeń powódki wobec (...) Spółka z o.o. Powołała się na porozumienie w przedmiocie spłaty należności w kwocie 236.582,14 zł ,podpisane w dniu 7 października 2011r., a więc w dwa lata po podpisaniu przez dłużnika weksla i wywodziła, że nie sposób twierdzić, iż umowy będące przedmiotem postępowania zawarte zostały z pokrzywdzeniem wierzycieli albowiem w dacie dokonania tych czynności i w okresie późniejszym (...) Spółka z o.o. była wypłacalna i regulowała na bieżąco wszelkie zobowiązania. Potwierdzeniem tego faktu jest oddalenie w dniu 24 lipca 2013r. wniosku o upadłość (...) Spółka z o.o. z uwagi na to, że wysokość zobowiązań Spółki nie przekroczyła stanu księgowego jej majątku. Pozwana podniosła również, iż nie miała wiedzy o fakcie podpisania przez dłużnika weksla na zabezpieczenie roszczeń powódki, a dowiedziała się o tym w czerwcu 2013r., po doręczeniu nakazu zapłaty i planuje wystąpić ze stosownym powództwem w celu unieważnienia czynności prawnej jako dokonanej bez zgody małżonka. Podniosła, że przepis art. 530 k.c. wymaga wykazania, że dłużnik działała z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli, a więc że celem podejmowanej czynności było spowodowanie niewypłacalności i uniemożliwienie uzyskania przez wierzyciela zaspokojenia.

Sąd ustalił co następuje:

Dłużnik J. B. (1) był członkiem zarządu (...) Spółka z o.o. Na podstawie umowy ramowej współpracy z dnia 23 listopada 2009r. powódka zobowiązała się do nabywania na zlecenie (...) towarów i ich odsprzedaży (...), a (...) zobowiązała się do zakupu tych towarów i terminowej zapłaty ceny. Strony umowy ustaliły, że na zabezpieczenie roszczeń powódki z tytułu umowy wystawiony zostanie przez (...) weksel in blanco, a członkowie zarządu, w tym J. B. (1), poręcza ów weksel (umowa k. 22). Weksel został wystawiony przez (...) i poręczony przez dłużnika J. B..

W dniu 7 października 2011r. powódka i (...) zawarły porozumienie, z którego wynika, że na ten dzień zadłużenie E. wobec powódki wynosiło 236.582,14 zł. Strony porozumienia ustaliły warunki spłaty zadłużenia (porozumienie k. 142).

W dniu 31 maja 2012r. Sąd Okręgowy w Katowicach wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła, nakazując (...) Spółce z o.o., J. B. (1), W. P. (1) i A. W. aby zapłacili powódce solidarnie kwotę 1.332.322,04 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 17 kwietnia 2012r. oraz koszty procesu. (nakaz w sprawie II Nc 113/12 k. 25). Odpis nakazu z pouczeniem doręczony został dłużnikowi J. B. (1) w dniu 27 czerwca 2012r. (kopia dowodu doręczenia z akt II Nc 113/12 k. 225). Nakaz wobec J. B. (1) stał się prawomocny, a postanowieniem z dnia 26 lipca 2012r. nadano mu klauzulę wykonalności (kopia postanowienia k. 226).

Dłużnik J. B. (1) i pozwana A. B. (1) są małżeństwem. W dniu 11 marca 2011r. zwarli umowę majątkową małżeńską wyłączającą w ich małżeństwie wspólność ustawową małżeńską. Udziały w dotychczasowym majątku wspólnym przypadają małżonkom po połowie (umowa o ustanowienie rozdzielności majątkowej opisana w pkt II umowy o częściowy podział majątku wspólnego k. 68). Małżonkowie nadal zamieszkują razem w mieszkaniu przy ul. (...) w G.. W dniu 25 stycznia 2013r. J. B. (1) i pozwana zawarli umowę o częściowy podział majątku wspólnego, na podstawie której to umowy pozwana nabyła prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w M. przy ul. (...) wraz z prawem własności posadowionego na nieruchomości budynku objęte księgą wieczystą (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie, udział wynoszący 9/50 w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w M. przy ul. (...) opisanej w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie i własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w G. przy ul. (...) opisany w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Gliwicach wraz z odpowiednim udziałem w nieruchomości wspólnej. Nabycie przez pozwaną opisanych wyżej udziałów w prawach użytkowania wieczystego i własności nieruchomości nastąpiło nieodpłatnie. Umowa sporządzona została przez notariusza B. W. w Kancelarii Notarialnej w K. - Repertorium A numer (...) (k. 67 akt). W tym samym dniu i przed tym samym notariuszem dłużnik i pozwana zawarli umowę darowizny, na podstawie której to umowy pozwana nabyła od dłużnika własność nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) opisanej w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie, nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) opisanej w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie, udział 1/3 we własności nieruchomości położonej w O. opisanej w księdze wieczystej KW (...) Sądu Rejonowego w Mikołowie oraz udział 1/2 we własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony przy ul. (...) opisany w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Gliwicach wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej (umowa Repertorium A numer (...) – k. 74).

Po zawarciu w/w umów tj. umowy darowizny i umowy o częściowy podział majątku wspólnego jedynym majątkiem jaki dłużnik posiadał były udziały w spółce (...). Dłużnik w styczniu 2013r. miał świadomość stanu zadłużenia (...) wobec powódki. (zeznania świadka J. B. na rozprawie w dniu 22 stycznia 2015r.).

Dniu 18 marca 2013r. powódka wystąpiła przeciwko dłużnikowi J. B. (1) z wnioskiem egzekucyjnym na podstawie nakazu zapłaty w sprawie II Nc 113/12 Sądu Okręgowego w Katowicach, domagając się wyegzekwowania kwoty 593.955,26 zł. Wniosek został zarejestrowany przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siemianowicach Śląskich D. G. pod sygnaturą Km 1787/13, a następnie przekazany Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Mikołowie G. S., gdzie zarejestrowano go pod sygnaturą Km2690/13. Egzekucja wobec dłużnika jest bezskuteczna (akta Km 2690/13). Przeciwko dłużnikowi toczyły się również inne postępowania egzekucyjne. Postępowanie w sprawie z wniosku (...) Spółka z o.o. prowadzone przez Komornika przy Sądzie Rejonowym w Jastrzębiu Zdroju A. M. (Km 3714/13) zostało umorzone postanowieniem z dnia 31 grudnia 2013r. z powodu bezskuteczności egzekucji (k. 191 akt Km 3714/13).

Opisany wyżej stan faktyczny ustalono w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów oraz zeznania świadków W. P. i J. B. (rozprawa w dniu 22 stycznia 2015r.), zeznania świadka B. M. (rozprawa w dniu 23 kwietnia 2015r.) oraz przesłuchanie pozwanej A. B. (rozprawa w dniu 28 maja 2015r. Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie konfrontacji świadków W. P. i B. M., albowiem przeprowadzenie tej czynności nie było konieczne dla właściwej oceny dowodów ani nie dotyczyło okoliczności, które w ocenie Sadu miałyby wpływ na ustalenia faktyczne i ocenę prana stanu faktycznego. Wniosek o konfrontację dotyczył okoliczności, o których świadek W. P. w ogóle nie zeznawał, a tym samym nie istniały żadne rozbieżności w zeznaniach W. P. i B. M., które mogłyby w wyniku tej czynności usunięte. Sąd oddalił również wniosek o dopuszczenie dowodu z odpowiedzi na pozew złożonej w sprawie II C 776/14 Sądu Okręgowego

w Katowicach z powództwa D. P. przeciwko (...) Spółka z o.o. o ustalenie albowiem okoliczność która miała być przedmiotem dowodu (stanowisko powódki w tamtym postępowaniu) nie miała znaczenia dla niniejszej sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Stosownie do art. 527 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§2). Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§3).

Przedmiotem zaskarżenia na podstawie art. 527 k.c. mogą być co do zasady czynności, które przynoszą korzyść majątkową osobie trzeciej, a więc czynności określane w doktrynie jako przysparzające, które są skutkiem rozporządzeń dłużnika. W orzecznictwie doktrynie przyjmuje się, że umowa o podział majątku wspólnego po ustaniu ustawowej wspólności małżeńskiej zawarta z pokrzywdzeniem wierzyciela może być przez niego zakwestionowana skargą pauliańską z art. 527 k.c. (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CK 469/02, OSNC 2005/5/85). Oczywiście jest, że czynnością podlegającą zaskarżeniu w trybie art. 527 k.c. jest również umowa darowizny.

Okoliczności w jakich zobowiązanie dłużnika powstało nie jest istotne z punktu widzenia zastosowania art. 527 kc. Ważne jest aby w chwili dokonywania zaskarżonej czynności dłużnik wiedział o zobowiązaniu, co w niniejszej sprawie w sposób oczywisty miało miejsce. Odpis nakazu zapłaty w sprawie II Nc 113/12 Sądu Okręgowego w Gliwicach doręczony został dłużnikowi J. B. (1) w dniu 27 czerwca 2012r., a więc najpóźniej z tą datą dłużnik dowiedział się o istnieniu skierowanego przeciwko niemu tytułu egzekucyjnego.

Dla skuteczności skargi paulińskiej nie jest konieczne aby dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli ani też aby zamiar ten skierowany był przeciwko konkretnemu wierzycielowi. Wystarczające jest aby dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a zatem wiedział, że na skutek dokonanej czynności określone aktywa wyjdą z jego majątku i że na skutek tego wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem swoich wierzytelności, a w konsekwencji pociągnie to za sobą ich pokrzywdzenie. Ustawodawca zdefiniował pojęcie pokrzywdzenia wierzycieli jako stan, w którym na skutek podjętej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem tej czynności (art. 527 §2 kc). Przenosząc te rozważania na grunt niniejszego postępowania należy stwierdzić, że ustalony stan faktyczny w sposób jednoznaczny wskazuje, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W chwili zawarcia umowy o podział majątku wspólnego i umowy darowizny (w dniu 25 stycznia 2013r.) dłużnik wiedział o istniejącym zobowiązaniu wobec powódki, a zawierając zaskarżone umowy wyzbył się nieodpłatnie znacznej części swojego majątku, w tym prawa własności nieruchomości i wszystkich udziałów jakie posiadał w prawie własności i użytkowania wieczystego nieruchomości. Musiał zatem mieć świadomość, że czynności te spowodują jego niewypłacalność, a zatem spowodują pokrzywdzenie wierzycieli. Na skutek zaskarżonych czynności dłużnik stał się niewypłacalny, a kierowane przeciwko niemu egzekucje są bezskuteczne. Jak wskazano wyżej dla zaistnienia przesłanek z art. 527 kc nie jest konieczne aby dłużnik miał zamiar pokrzywdzenia wierzycieli, a motyw jakim kierował się dokonując czynności z ich pokrzywdzeniem nie są istotne. Pozwana nietrafnie powołuje się w niniejszej sprawie na art. 530 k.c. wywodząc, że dla uznania czynności prawnej za bezskuteczną konieczne jest działanie dłużnika w zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli. Regulacja ta dotyczy wierzytelności przyszłych, a w niniejszej sprawie mamy do czynienia z wierzytelnością, która w chwili dokonywania zaskarżonych czynności była już wymagalna, a nawet objęta tytułem wykonawczym.

W myśl art.528 k.c., jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby

osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Cytowany przepis stanowi regulację szczególną w stosunku do art. 527 § 1 i 3 kc i wyłącza przesłankę złej wiary po stronie osoby trzeciej, która na skutek dokonanej czynności otrzymała korzyść majątkową bezpłatnie. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, poza sporem bowiem jest, że przeniesienie własności na rzecz pozwanej zostało dokonane tytułem darmym.

Bez znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy były wywody pozwanej dotyczące braku jej zgody na dokonanie przez jej małżonka – dłużnika – czynności prawnej w postaci poręczenia wekslowego. Wierzytelność na jaką powołuje się powódka wynika z prawomocnego orzeczenia Sądu jakim jest nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie II Nc 113/12. Okoliczność czy dłużnik zaciągnął zobowiązanie za zgodą małżonka istotna jest dla oceny możliwości egzekwowania tego zobowiązania z majątku wspólnego (art. 41 k.r.o.), nie ma natomiast znaczenia dla zastosowania art. 527 k.c. Na marginesie należy zauważyć, że w małżeństwie stron obowiązuje ustrój rozdzielności majątkowej, co dodatkowo powoduje bezpodstawność zarzutów zgłaszanych przez pozwaną.

W tych warunkach Sąd ustalił, że przesłanki zastosowania art. 527 § 1 i 2 kc w związku z art. 528 kc zostały spełnione, a w konsekwencji uznał powództwo za uzasadnione i uwzględnił je w całości.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c. Zasądzono na rzecz powódki koszty obejmują zwrot uiszczonej przez powódkę opłaty od pozwu i koszty zastępstwa procesowego powódki w niniejszym postępowaniu. Sąd nie uwzględnił złożonego przez powódkę wniosku o przyznanie jej kosztów postępowań zabezpieczających w sprawach I Co 46/14, I Co 47/14 i I Co 48/14 tut. Sądu. We wszystkich tych sprawach Sąd postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2014r. udzielił zabezpieczenia wyznaczając powódce termin dwóch tygodni do wytoczenia powództwa. Odpis postanowień we wszystkich sprawach doręczono pełnomocnikowi powódki w dniu 18 kwietnia 2014r. Pozew złożony został w dniu 5 maja 2014r. (data stempla pocztowego na kopercie k. 82), a więc po upływie zakreślonego terminu.

SSO Łucja Oleksy-Miszczyk